

مہترین گیاهان دارویی و معطر

سرزمین چہار فصل (استان کہگیلویہ و بویر احمد)

تالیف :

مهندس رکسانا ضرغامپور بویر احمدی

سرشناسه :
عنوان و نام پدید آورنده :
مهمترین گیاهان دارویی و معطر
سرزمین چهار فصل (استان کهگیلویه و بویر احمد) هلو و شلیل / تالیف :
کسانا ضرغامپور بویر احمدی
مشخصات نشر :
مشخصات ظاهری :
شابک :
وضعیت فهرست نویسی :
موضوع :
رده بندی کنگره :
رده بندی دیویی :
شماره کتابشناسی ملی :
تهران ، سروا : ۱۳۹۳
۱۹۰ ص (مصور) (بخشی رنگی)
۹۷۸-۶۰۰-۵۸۳۸-۸۹-۳
فیب
گیاهان دارویی - ایران - کهگیلویه و بویر احمد
۱۳۹۳ ۴ ض ۹ الف / RS۱۸۰
۶۱۵/۳۲۱۰۹۵۵۶۲
۳۴۶۷۶۲۱

مهمترین گیاهان دارویی و معطر (استان چهار فصل کهگیلویه و بویر احمد)

تالیف و گردآوری :	مهندس رکسانا ضرغامپور بویر احمدی
ناشر :	انتشارات سروا
ناشر همکار :	تحقیقات آموزش کشاورزی و منابع طبیعی (تاک)
نوبت چاپ :	اول / ۱۳۹۳
تیراژ :	۱۰۰۰ نسخه
لیتوگرافی :	کلیا گرافیک
چاپخانه :	فرشیوه
ناظر فنی چاپ :	رضا غلامی
شابک :	۹۷۸-۶۰۰-۵۸۳۸-۸۹-۳
قیمت :	۱۵۰۰۰ تومان

فروشگاه و نمایشگاه دائمی تحقیقات آموزش کشاورزی و منابع طبیعی (تاک)
آدرس : میدان انقلاب، خیابان کارگر جنوبی، نبش خیابان وحید نظری، ساختمان ۱۰۰، طبقه اول واحد ۱
تلفن : ۶۶۹۶۳۱۲۷ - ۶۶۴۸۱۳۳۰ فاکس : ۶۶۴۸۵۷۶۱ همراه : ۵۸۱۰۰۲۶۱

www.tak.ir

Email: tak.ir@yahoo.com

حق چاپ برای تحقیقات آموزش کشاورزی و منابع طبیعی (تاک) محفوظ است

فهرست مطالب

۹	پیشگفتار.....
۱۰	مقدمه.....
۱۱	قسمت‌های مورد استفاده گیاهان.....
۱۴	جمع‌آوری گیاهان دارویی.....
۱۵	شکل‌های مصرف (فرمولاسیون‌ها).....
۲۰	استفاده از فرآورده‌های گیاهان دارویی.....
۲۰	روش مصرف.....
۲۲	مواد تشکیل دهنده گیاهان دارویی.....
۲۳	۱. خانواده کاسنی (Asteraceae (Compositae)).....
۲۳	۱-۱. کاسنی <i>Cichorium intybus</i>
۲۴	۲-۱. بابونه گاوی.....
۲۶	۳-۱. بومادران <i>Bidens pilulifolia</i>
۲۷	۴-۱. گل قاصد <i>Trifolium officinale</i>
۲۷	۵-۱. همیشه بهار <i>Calendula officinalis</i>
۲۸	۶-۱. بای خرن <i>Tussilago farfara</i>
۲۹	۷-۱. کنگر خوراکی (<i>Gundelia tournefortii</i>).....
۳۲	۸-۱. گلرنگ.....
۳۵	۹-۱. خار مریم <i>Silybum marianus</i>
۳۵	۱۰-۱. درمندهی معمولی (<i>Artemisia vulgaris</i> (mugwort)).....
۳۷	۱۱-۱. شکر تیغال.....
۳۸	۱۲-۱. شنگ.....
۳۹	۱۳-۱. قاصدک.....
۴۵	۱۴-۱. کاهو.....
۴۹	۱۵-۱. گل گندم.....
۵۰	۱۶-۱. خار مقدس (<i>Cnicus benedictus</i> (Blessed thistle)).....
۵۲	۲. خانواده جعفری (Apiaceae (Umbelliferae)).....

۵۲	Petroselinum crispum	۱-۲. جعفری
۵۳	Cumi cyminum	۲-۲. زیره سبز
۵۳	Ferula assa - foetida	۳-۲. آنغوزه
۵۹	Foeniculum vulgare	۴-۲. رازیانه
۵۹		۵-۲. باریجه
۶۴		۶-۲. کرفس
۶۷		۷-۲. گلپر
۷۰	Lamiaceae(Labiatae)	۳. خانواده نعناع
۷۰	Mentha spp	۳. نعناع
۷۱	Lavandula angustifolia	۲-۱. طوخودوس فرانسوی
۷۲	Rosmarinus officinalis	۳-۳. رزماری
۷۳	Thymus vulgaris	۳-۴. آویشن یاغی
۷۴	(Dracocephalum moldavica (mongolian)	۳-۵. بادرنجبوی
۷۵	(Dracocephalum kotschy)	۳-۶. بادرنجبویه
۷۵		۳-۷. مریم گلی
۸۲		۳-۸. کاکوتی (مشک طراشک)
۸۳	(Thymus vulgaris Thyme leaf)	۳-۹. آویشن بزرگی
۸۴	stachys affinitis -Bunga	۳-۱۰. نوعی سنبله‌ای (Chinese artichoke)
۸۵	Rosaceae	۴. خانواده گل سرخ
۸۵	Rosa spp	۴-۱. گل سرخ
۸۶	Crataegus spp	۴-۲. زالزالک
۸۷		۴-۳. گل محمدی
۹۱	(Hypericaceae)	۵. خانواده هوفاریقون
۹۱	Hypericum Perforatum	۵-۱. گل راعی یا علف جای یا هوفاریقون
۹۳		۶. خانواده پیچک صحرایی یا نیلوفر
۹۳	(Convolvulus arvensis)	۶-۱. پیچک صحرایی
۹۳	(Hyocyamus niger (garden nightshade)	۶-۲. بذر السج یا بنگ دانه
۹۵	(Rubiaceae)	۷. خانواده روناس
۹۵	(Galium verum (ladys bed straw)	۷-۱. شیر پنیر
۹۶	(Rubia tinctorum)	۷-۲. روناس

۸. خانواده گل شیپوری (Araceae) ۹۷
- ۱-۸. تره کوهی (Allium ampeloprasum) (Wild leek) ۹۷
- ۲-۸. پیاز کوهی (Allium schoenoprasum) (chive) ۹۷
۹. خانواده بقولات (Fabaceae) ۹۸
- ۱-۹. خارشتر (Alhagi camelorum) ۹۸
- ۲-۹. شیرین بیان (Glycyrrhiza glabra) ۹۸
- ۳-۹. گون (گیاه مولد کثیرا) ۱۰۲
۱۰. خانواده علف هفت بند (Polygohaceae) ۱۰۶
۱۰. انجبار (Polygonum bistorta) ۱۰۶
- ۲-۱۰. ترشک (Rumex crispus) ۱۰۷
۱۱. خانواده باباق (Papaveraceae) (سرخس) ۱۰۹
- ۱-۱۱. باباق (Papaver rhoeas) ۱۰۹
- ۲-۱۱. تاجریزی (Solanum nigrum) ۱۱۰
- ۳-۱۱. تاتوره (Datura innoxiosa) ۱۱۰
- ۴-۱۱. عروسک پشت پرده ۱۱۱
۱۲. خانواده گل حسرت یا سولنجان (Colchicaceae) ۱۱۴
- ۱-۱۲. گل حسرت یا سولنجان (Colchicum autumnale) ۱۱۴
۱۳. خانواده شب بو (Cruciferae) ۱۱۵
- ۱-۱۳. خاکشیر (Descurainia Sophia) ۱۱۵
- ۲-۱۳. علف چشمه (Nasturtium officinalis) ۱۱۶
- ۳-۱۳. کیسه کشیش (Capsella bursa - pastoris) ۱۱۷
- ۴-۱۳. کلزا ۱۱۸
- ۵-۱۳. از مک (Cardaria draba=Lepidium draba) ۱۱۸
۱۴. خانواده گل گاوزبان (Boraginaceae) ۱۱۹
- ۱-۱۴. میستان (Cordia myxa) ۱۱۹
- ۲-۱۴. گل گاوزبان ۱۲۰
۱۵. خانواده پنیرک Malvaceae ۱۲۶
- ۱-۱۵. پنیرک (Malva sylvestris) ۱۲۶
- ۲-۱۵. ختمی دارویی (Althea officinalis(marsh)) ۱۲۶
۱۶. خانواده آلاله (Ranunculaceae) ۱۲۹

۱۳۳	۱۶-۲. لاله‌ی آتشین یا آدونیس یا چشم قرقاول (<i>Adonis aestivalis</i>)
۱۳۴	۱۶-۳. کنجد
۱۳۷	۱۷. خانواده میخک (<i>Caryophyllaceae</i>)
۱۳۷	۱۷-۱. میخک زینتی (<i>Dianthus caryophyllus</i> (carnation))
۱۳۸	۱۸. مورد (<i>Mytaceae</i>)
۱۳۸	۱۸-۱. مورد
۱۳۹	۱۹. خانواده پسته (<i>Anacardiaceae</i>)
۱۳۹	۱۹-۱. سماق
۱۴۲	۲۰. خانواده صاب (<i>Rhamnaceae</i>)
۱۴۲	۲۰-۱. اسدر (<i>Zizyphus spina - Christi</i>)
۱۴۳	۲۱. خانواده کدو (<i>Cucurbitaceae</i>)
۱۴۴	۲۱-۲. هندوانه ایوان (<i>Citrullus colocynthis</i>)
۱۴۴	۲۱-۳. بنه (<i>Pistacia atlantica</i> var. <i>torreyana</i>)
۱۴۵	۲۲. خانواده بارهنگ (<i>Platanaginaceae</i>)
۱۴۵	۲۲-۱. اسفرزه (<i>Plantago psyllium</i>)
۱۴۷	۲۳. خانواده گردو (<i>Juglandaceae</i>)
۱۴۷	۲۳-۱. گردو (<i>Juglans</i>)
۱۴۹	۲۴. خانواده بلوط (<i>Fagaceae</i>)
۱۴۹	۲۴-۱. بلوط (<i>Quercus spp</i>)
۱۵۰	۲۴-۲. شاه بلوط
۱۵۲	۲۵. خانواده زیتون (<i>Oleaceae</i>)
۱۵۲	۲۵-۱. زیتون (<i>Olea europaea</i>)
۱۵۴	۲۶. خانواده گزنه (<i>Urticaceae</i>)
۱۵۷	۲۶-۲. گزنه دو پایه (<i>Urtica dioica</i>)
۱۵۹	۲۷. خانواده سنجد
۱۵۹	۲۷-۱. سنجد
۱۶۳	منابع
۱۶۷	تصاویر گیاهان دارویی

پیشگفتار

درمان بیماریها توسط گیاهان با تاریخ زندگی بشر همراه بوده است. از زمانی که انسان بیمار، به جستجوی وسیله ای برای درمان، در محیط خود پرداخت، جز توسل به گیاهان راه دیگری پیش روی خود نمی یافت. در میان ملل، مصریها اولین کسانی بودند راز نهفته در گیاهان دارویی پی بردند و استفاده از این گیاهان جهت درمان بیماریها در آن سرزمین رواج داشته است. درمان بیماریها توسط گیاهان دارویی در نزد سایر ممالک دنیا نیز رواج داشته است.

ایران یکی از کشورهای معدود دنیا است که تعداد بسیاری از گونه های گیاهان دارویی در آن یافت می شود و ایرانیان در شناخت و کاربرد گیاهان دارویی تجربیات فراوانی دارند به گونه ای که در صورت لزوم می توانند یک راه تامین در آمد برای کشور باشد.

با پیشرفت علم پزشکی به تدریج داروهای شیمیایی جای گیاهان دارویی را گرفته و استعمال آن بشدت رواج پیدا کرد. در این روششن شدن غوازش ناشی از مصرف داروهای شیمیایی، از هم اکنون رجوع به دوران استفاده از گیاهان دارویی آغاز گردیده و به تدریج تقاضا برای مصرف گیاهان دارویی افزایش یافته است.

در این کتاب سعی شده است گیاهان دارویی استان معرفی شود. استان کهگیلویه و بویراحمد در عرصه سلسله جبال زاگرس واقع شده است. حدود ۸۰ درصد مساحت استان کهگیلویه و بویراحمد از ارتفاعات و تپه ماهورهای پرعرصه تشکیل شده است، قله دنا با ارتفاع ۴۴۰۹ متر از سطح دریا در شمال دومین نقطه مرتفع کشور پس از دماوند می باشد و حیدر کردار در جنوب غربی شهرستان گچساران با ارتفاع ۱۷۰ متر از سطح دریا پست ترین محل استان است. بخش وسیعی از اراضی استان دارای شیبهای نسبتاً تندی می باشد. چنان زمین هایی برای بهره برداری زراعی متناسب نیستند. در عرصه منابع طبیعی تجدید شونده نیز بهره وری از اراضی با شیب تند بسیار محدود گردیده و منحصر به امور حفاظتی به ویژه با هدايت خاک و آب می باشد. لذا شناخت گیاهان دارویی استان به توسعه کشت و پرورش این گیاه کمک به سزایی نماید.

مقدمه

کتابی را که پیش رو دارید شرحی در مورد مهمترین گیاهان دارویی سرزمین چهارفصل (استان کهگیلویه و بویراحمد) است. تلاش شده است تا در حد امکان، مطالب علمی و قابل استفاده کاربردی از علم گیاهان دارویی بیان گردد. بدون شک این نوشتار کاستی های زیادی دارد. امید است شما صاحب نظران و اندیشمندان با دید علمی و عالمانه خود به آن بنگرید و ما را در این راه یاری نمایید. این کتاب می تواند مورد استفاده دانشجویان، مراکز پژوهشی و تحقیقاتی و علاقمندان و دوستداران طبیعت قرار گیرد.

با موفقیت روز افزون ایران و هر ایرانی

مهندس رگسانا ضرغامپور بویراحمدی